

Виконання курсового проекту передбачає виконання наступних етапів:

1. Робота з калькою і журналами, пошук композиційного рішення – 20 варіантів (калька розміром 10x10см, ручка, лайнер, олівець).

2. Вибір одного-трьохрішень, продовження роботи над композицією.

3. Лінійна композиція. Виявлення за допомогою товщини ліній головного і другорядного в композиції. (3 варіанти рішень) (Рис. 2).

4. За допомогою штрихування додається об'єм композиції, продовжуємо домагатися чистоти композиційного рішення (Рис. 1, 6).

5. Кольорове рішення (Рис. 3, 4).

6. Макет - наступний етап роботи, при якому відтворюється перехід від площинного рішення – до об'ємного. Рис. 5.

В результаті експерименту з'явиться реальна можливість розглянути і проаналізувати графічні роботи студентів за цією програмою і простежити відбиток набутих знань в архітектурному проектуванні, починаючи з 2-го курсу.

УДК 72.012.6

*Гончар Ю., ст. 3 курсу
Острогляд О.В., ст. викладач
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка*

ОСНОВИ КОМПОЗИЦІЙНОГО АНАЛІЗУ АРХІТЕКТУРНОЇ ФОРМИ НА ПРИКЛАДІ ПЛАНУВАННЯ АНСАМБЛЮ КРУГЛОЇ ПЛОЩІ

Теорія композиції розглядає закономірність побудови об'єктів всіх масштабних рівнів – від окремих міських ансамблів до композиційним системам регіонального масштабу, виявляючи загальну закономірність їх формоутворення за законами єдності. Композиційний аналіз в містобудівному мистецтві має ряд особливостей. Ці особливості визначаються властивостями містобудівних утворень як об'єктів художньої творчості: єдністю функціональних і художніх сторін, взаємозв'язком об'єктів з природними умовами та компонентами; динамікою процесів формування об'єктів, двостадійна їх формування – на стадіях проекту і

– здійснення проекту. Названі особливості визначають зміст і орієнтацію композиційного аналізу.

Архітектурно-просторова композиція міста включає міські ансамблі, систему зелених насаджень і парків, розміщених в системі композиційних осей, які є основними міськими магістралями, які об'єднують доміанти міста. Важливим завданням формування композиції нового міста є вибір місця для його розміщення та встановлення взаємозв'язку між ландшафтом і організацією архітектурно-просторового середовища. Природний ландшафт і результати його оцінки повинен стати основою для формування основних композиційних осей, панорам і силуету міста, для вибору кращих місць розміщення доміант у вигляді великих міських ансамблів [1, С.49-50].

Важливим елементом композиції нового міста є встановлення пропорцій між обсягом забудови і природним середовищем, між розмірами площ і ансамблями, що їх оточують, а також між пропорціями міського плану. Характер масштабно – просторових співвідношень є похідним від характеру ландшафту і сприяє індивідуальності й неповторності образу міста [2, с.36].

Формування і розвиток композиції історичного міста – засновано на зв'язку між його минулим, теперішнім і майбутнім. Подальший розвиток композиції повинне ґрунтуватися на зв'язку з композиційними осями і стати основою для композиційного розміщення нових районів і реконструкції старих кварталів міста [2, с.36].

Композиція міста, як похідна від функціонально-транспортної структури, розкривається в процесі його динамічного сприйняття [2, с.36].

Механізм формування містобудівних структур розкривається через їх морфологічні і семантичні властивості. Одним з таких властивостей є повтор – основа архітектурного ритму, архітектурних метафор і конвенціональних форм. Він забезпечує виникнення подібних асоціацій, думок і образів і впізнавання прототипу. Це дозволяє не тільки розпізнати архітектурний образ і визначити комунікативно художні функції пластичної мови, а й дозволяє розкрити зв'язок архітектурного твору з культурно-історичним і природним контекстом, виявляючи сенс архітектурного повідомлення

в просторі міста. Таким чином, завдяки повтору будь архітектурно-естетична структура виявляється незрівнянно більш насиченою семантично і пристосованої до передачі складних смислових структур [2, с.93].

Просторово-часова композиція міста (ансамблю) включає організацію ритмічного ряду просторів в напрямку шляху руху до домінуючого елементу. Ритмічний ряд складається з серії вже відзначалися просторових акцентів (напруг) і пауз (дозволів). Акцентами виступають граничні простору між двома просторами-опозиціями: внутрішнім і зовнішнім, світлим і темним, крупно-і дрібномасштабним, просторами різних структурних рівнів тощо. Паузи є рівномірні незмінні простору. Акценти можуть фіксувати також і переломи в напрямку руху. Ритм змінюваних видових картин, зміна просторово-світлових вражень створює єдиний сюжет просторово-часової композиції в архітектурному сюжеті [2, с.94].

Рис. 1. Кругла площа з висоти пташиного польоту

Яскраве втілення теорії архітектурної композиції, ритму, динаміки елементів можна побачити на прикладі Круглої площі в місті Полтава. Яка утворена ритмом 7 споруд у стилі класицизм (Рис.1).

Для них характерні: єдність, симетричність, нюансні відмінності, співвідношення і пропорції між частиною і цілим.

Формування Круглої площі в Полтаві триває впродовж 1805-1811 років коштом відомого мецената С. Кочубея. За цей час від Успенської дзвіниці була прокладена Олександрівська вулиця (суч. Соборності). Першою новобудовою площі 1809 року став Полтавський Малоросійський Поштамт. Протягом 1809 – 1811 років зведені: будинок Дворянського зібрання, Губернські та Повітові присутні місця, будинки трьох губернаторів (цивільного, віце- і генерал-губернатора). Поставити в ряд імовірних губернських столиць, у березні 1802 року оголошують губернським центром [4, с.175].

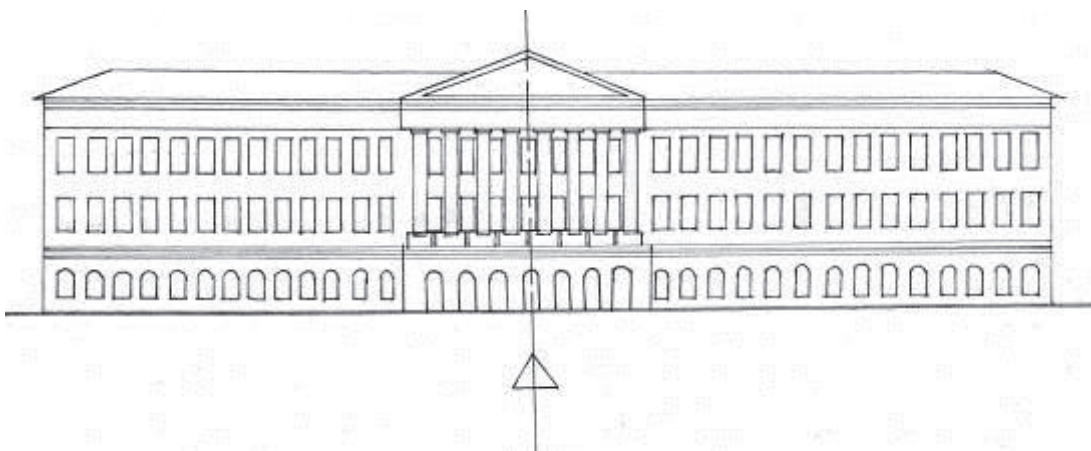

Рис. 2. Полтавський кадетський корпус

У Полтаві створюється кадетський корпус для 4 губерній: Полтавської, Чернігівської, Катеринославської й Слобідської України (Харківської).

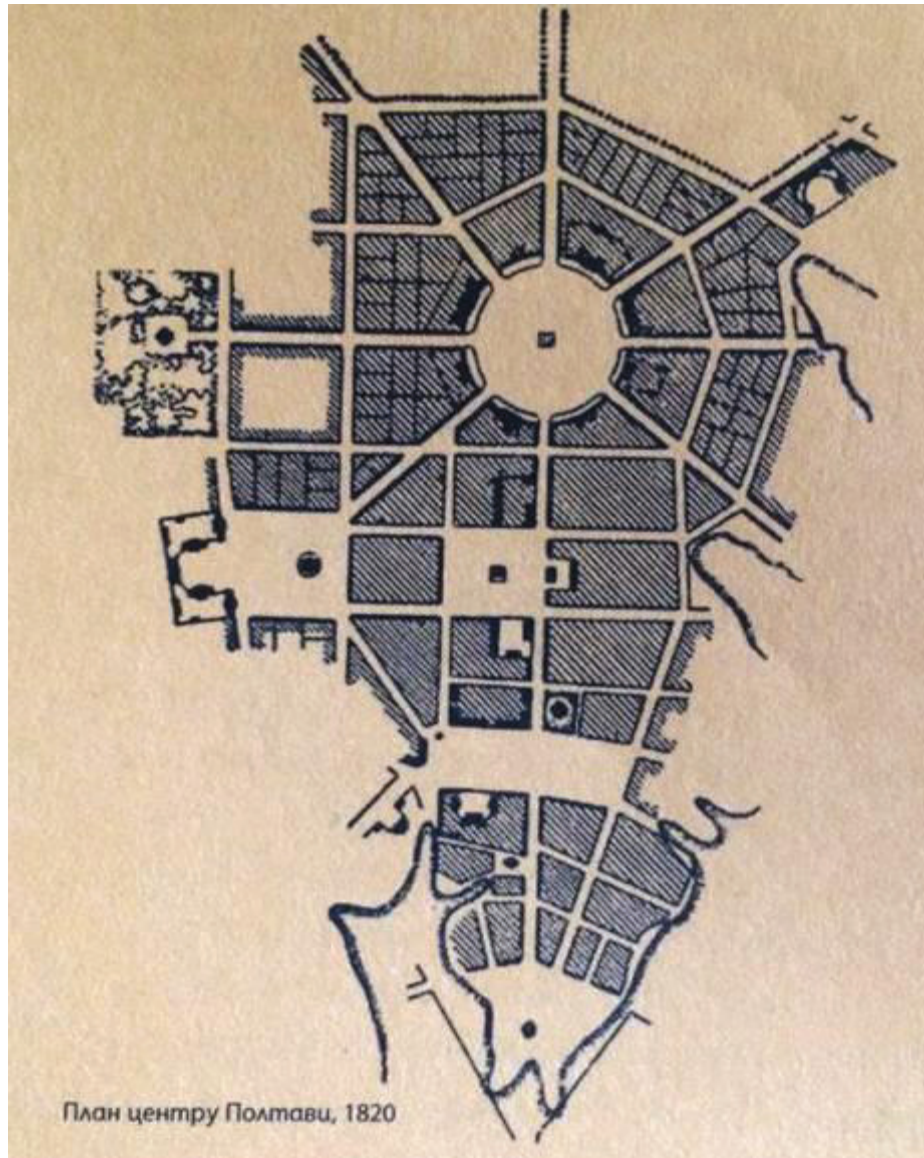

Рис. 3. План центру Полтави, 1820

У 1834 р. почали зведення споруди. Урочисте відкриття відбулося [3, с.196].

Будівля мала монументальний вигляд. Найбільша споруда ансамблю (довжина фасаду – 132 м), у стилі класицизму пізнього періоду, строгих, але красивих форм. Вісь симетрії головного фасаду акцентовано восьмиколонним римсько-доричним портиком, який

спирався на рустовану аркаду першого поверху. Центральну частину даху вінчав купол, під яким знаходилась Сампсонівська церква. До центрального входу вели сходи та два прямі пандуси, розташовані обабіч фасаду. Первісно стіни не були потинькованими, а контрастували червоною цеглою й побіленими деталями, що підкреслювало суворо-монументальний образ будівлі [3, с.196-197].

Серед урядових споруд, споруджених на Круглій площі, найбільшим, був корпус Губернських державних установ. Споруджений в 1810 році по типовому проекту архітектора Адріана Дмитровича Захарова.

Під час розробки плану забудови Круглої площі південно-східний сектор її був відведений для дому Полтавського дворянського зібрання. Споруду було збудовано в 1810 році по проекту архітектора Адріана Захарова. Своїм оформленням і композицією вона дещо відрізняється від інших споруд ансамблю. Головний фасад – симетричний. Центральний портик, піднятий над карнизом будівлі, спирається на винесену частину першого поверху, в якому знаходився вестибюль з трьома парними входами. Колони портику, яких нараховується шість, відступають від стіни створюючи невелику терасу [5, с.62].

Література

1. *Коптева Г.Л. Семантика «порога» в архитектурной ритмике городской среды / Г.Л. Коптева. - Харк . нац . акад . міськ . госп -ва – Х.: ХНАМГ, 2009. – 104 с.*
2. *Шубович С.А. Введение в архитектурный мониторинг городской среды : монография / С.А. Шубович, О.С. Соловьева, Л. П. Панова ; Харк . нац . акад . город . хоз -ва – Х: ХНАГХ, 2009. – 67 с.*
3. *Халимон В. Ф. Полтавщина очима краєзнавця / В. Ф. Халимон. – Полтава: Дивосвіт, 2009. – 304с.*
4. *Павлов В. П'ята полтавська наукова конференція з історичного краєзнавства: матеріали доповідей і повідомлень (3-4 грудня 2003 року). – Полтава: ПНПУ ім. В. Короленка, 2003. – с. 173-176*
5. *Лебединський О. В. Полтава вчора и сегодня / О. В. Лебединський. – Полтава: Дивосвіт, 2012.*